

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3123,Seminarium-popularnonaukowe-Z-kamera-po-PRL-u-PRL-w-komedii-komedia-w-PRL-u-Wars.html>
19.03.2026, 21:11

Seminarium popularnonaukowe „Z kamerą po PRL-u”: PRL w komedii, komedia w PRL-u - Warszawa, 7 kwietnia 2009

Zapraszamy na seminarium

„Z kamerą po PRL-u”

7 kwietnia 2009 r. odbyło się spotkanie na temat **PRL w komedii, komedia w PRL-u**

W kinie peerelowskim komedia filmowa miała służyć rozrywce, ale pełniła także funkcje propagandowe i indoktrynacyjne. Komедie promowały ówczesną rzeczywistość, starały się przekazać widzom obowiązujące normy i wartości w atrakcyjnej z założenia formie, ale też pozwalały na przynajmniej częściowe obnażenie usterek samego systemu. Dzięki niej możemy dzisiaj odtworzyć dotkliwe problemy ówczesnej codzienności. Warto przy tym pamiętać, że polscy widzowie świetnie rozumieli mowę ezopową – potrafili czytać między wierszami i bezbłędnie wychwytywali wszelkie aluzje.

Komedie były osadzone w peerelowskiej rzeczywistości, odnosiły się do problemów społecznych i obyczajowych, ale niektórzy twórcy (Chmielewski, Kutz) potrafili sięgać też po odmianę surrealistyczną. Nie wszystkie kręcone wówczas komedie były zabawne, po gatunek ten sięgali jednak także profesjonaliści, zdający sobie sprawę z jego specyfiki i potrzeb widza: Leonard Buczkowski, Tadeusz Chmielewski, Stanisław Bareja.

Część utworów zrealizowanych w PRL-u straciła dzisiaj funkcję propagandową, natomiast zachowała ludyczną. Niekiedy bawi nawet bardziej niż kiedyś, ponieważ pozwala współczesnemu widzowi odwoływać się do pamięci kulturowej i doszukiwać się nowych kontekstów. Ówczesne komedie, takie jak „Rejs” czy niektóre filmy Barei, zyskały dziś status filmów kultowych. To z nich młodzi widzowie czerpią wiedzę na temat Polski Ludowej. Dla pełnego zrozumienia peerelowskich komedii konieczna jednak jest uprzednia znajomość zarówno realiów PRL-u, jak i kontekstów realizacji poszczególnych filmów.

Pokazane zostały fragmenty następujących filmów: **Skarb** (1948), reż. Leonard Buczkowski; **Irena do domu!** (1955), reż. Jan Fethke; **Ewa chce spać** (1957), reż. Tadeusz Chmielewski; **Upał** (1964), reż. Kazimierz Kutz; **Rejs** (1970), reż. Marek Piwowski; **Nie lubię poniedziałku** (1971), reż. Tadeusz Chmielewski; **Czterdziestolatek** (1974-1977), reż. Jerzy Gruza; **Miś** (1980), reż. Stanisław Bareja; **Alternatywy 4** (1983), reż. Stanisław Bareja.